

فرهنگ واژه ها و اصطلاحات

جودی (حمیدی)

کوشیهودیان شیراز

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

فهرست مطالب

عنوان

۳	جمعیت های یهودی فارس
۹	زندگینامه ایراج یگانه
۱۳	سخن سردبیر
۱۶	لغات زبان کلیمیان شیراز
۶۶	اصطلاحات

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

جمعیت‌های یهودی فارس

استان فارس در جنوب سرزمین پارس، جامعه یهودی قابل توجهی را دست‌کم از سده‌های میانه در خود جای داده است. برپایه گردش‌نامه بنیامین تودلایی از سده بیستم، ۱۰۰۰۰ یهودی در شیراز زندگی می‌کرده‌اند. در پایان سده سیزدهم میلادی، هنگامی که ارغون‌خان ایلخانی، یک یهودی ایرانی به نام سعد الدوله را وزیر بزرگ خود کرد، او نیز یهودیان ایرانی را به عنوان والی چند شهر از جمله شیراز گماشت^۱. در شیراز بود که شاهین، برجسته‌ترین شاعر ادبیات فارسی-یهودی در پایان سده چهاردهم شکوفا شد. در روزگار صفویان، جمعیت‌های

* نوشته پیش رو ترجمه اثر زیر است:

Habib Borjjan (2020): The Perside Language of Shiraz Jewry: A Historical-Comparative Phonology, *Iranian Studies*, DOI: 10.1080/00210862.2020.1723409.

حبیب برجیان پژوهشگر مهمان در دانشکده ادبیات و زبان‌های آفریقا، خاورمیانه و جنوب آسیا (AMESALL)، در راتگرز، دانشگاه ایالتی نیوجرسی است.

این بررسی بخشی از یک سخنرانی با عنوان "یهودی-شیرازی: پیوستگی‌های تاریخی، منطقه‌ای و فرهنگی" است که در گردهمایی بین‌المللی زبان‌های در خطر ایرانی (ISEIL 2018) ارائه شده است: "جزیره‌های زبانی و پیوند زبان در ایران".

"Language Islands and Language Contact in Iran," *Leibniz-Zentrum Allgemeine Sprachwissenschaft (ZAS), Berlin, 19–20 October 2018.*

نویسنده مایل است از بنیاد میراث پارسی (The Persian Heritage Foundation) برای پشتیبانی از این برنامه سپاسگزاری کند.

¹ Loeb, *Outcaste: Jewish Life in Southern Iran*, 282.

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

یهودی در فارس از شهرهای جهرم، لار و شیراز گزارش شده‌اند^۲ (به شکل ۱ بنگرید).

شکل ۱. استان تاریخی فارس

منبع: اصل نقشه از گوگل (Google Earth)

منابع تاریخی از سده‌های اخیر آشکار می‌کند که جامعه یهودیان شیراز، با همه فراز و فرودهایش، به‌عنوان یکی از نیرومندترین و بادوام‌ترین جوامع یهودی در سرزمین پارس به‌جا مانده است. در دوره معاصر، جامعه یهودیان شیراز، با فاصله بزرگترین جامعه یهودیان در سرزمین پارس بوده است (بیش از ۱۴۰۰۰ تن) که پیش از کوچ گسترده در دهه‌های اخیر، در روزگاری نزدیک به یک پنجم جمعیت شیراز را دربرداشته است.^۳ این افزایش جمعیت تا اندازه‌ای باید از اثر کوچ جوامع یهودی از بخش‌های گوناگون فارس به ویژه لار و جهرم به شیراز باشد که

^۲ Fischel, "History of the Jews of Persia."

^۳ Loeb, *Outcaste: Jewish Life in Southern Iran*, 300.

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

باشد که چندین بار در تاریخ معاصر رخ داده تا جایی که جامعه یهودی قابل توجه دیگری در استان تا میانه سده بیستم به جا نمانده بود.^۴ آنگونه که در بخش‌های بعدی بررسی شده، این وقایع تاریخی نسبتی نیز با واج‌شناسی تاریخی یهودی-شیرازی دارند.

تا سده بیستم میلادی، یهودیان شیراز در *Maale*، تلفظ عامیانه از واژه فارسی محله، منزوی شده بودند. این جامعه همراه با اصلاحات اجتماعی حکومت رضا شاه (۱۹۲۵-۱۹۴۱ م.) گشوده شد، هنگامی که بسیاری از خانواده‌ها از محله بیرون رفتند تا در همسایگی دارایان شهر در میان غیریهودیان (گوییم‌ها) زندگی کنند. کوچ‌های پیوسته‌ای به تهران در میانه این سده همراه با کوچ گسترده یهودیان به اسرائیل انجام می‌شد. مانند دیگر یهودیان سرزمین پارس، پس از انقلاب ۱۹۷۹ میلادی، جوامع یهودی شیرازی قابل توجهی در آمریکای شمالی ساکن شدند.

این نوشتار برپایه داده‌های گردآوری شده از یهودیان پراکنده شیرازی ساکن در نیویورک و پیرامون آن است. جمعیت ایشان نزدیک به ۴۰۰۰ تن برآورد شده و بیشتر در بروکلین می‌نشینند که در آنجا هفت کنیسه منحصر به شیرازی‌ها دارند. بیش از هزار یهودی شیرازی که در روستای گریتنک (Great Neck) زندگی می‌کنند، کنیسه را با دیگر یهودیان پاریسی به اشتراک می‌گزارند. ایشان زبان خودشان را *judi* "یهودی" و *maaley* "محله‌ای" می‌خوانند. در

4 Ibid., 12.

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

نیویورک، یهودی-شیرازی یک زبان نزدیک به نابودی است که تنها در میان پیران و تنها در خودمانی ترین شرایط به کار می رود.

زبان

یهودی-شیرازی به گروه ایرانی جنوب غربی یا استان فارسی تعلق دارد که خانواده‌ای گسترده در بردارنده فارسی باستان، میانه و نو همراه با زبان‌های عامیانه پشمار زنده رایج در جنوب ایران، به ویژه در استان‌های تاریخی فارس و کرمان است. یهودی-شیرازی باید تبار خودش را از آنچه من در اینجا شیرازی میانه خوانده‌ام، داشته باشد، همانگونه که در زیر بررسی شده است (در بند ۲)، شیرازی میانه زبانی است که نوشته‌های قابل توجهی را به شعر ایجاد کرده و سنت نوشتاری آن نزدیک به سده پنزدهم از میان رفت، چه بسا همراه با زبان عامیانه بومی شیراز در میان مسلمانان. بنابراین چه بسا یهودی-شیرازی یک گواه جدا افتاده از شیرازی میانه باشد که فارسی را در محله بسته یهودیان شهر نگاه داشته است.

یهودی-شیرازی وابستگی بومی قابل توجهی در دستور و واژگان به عامیانه‌های روستایی رایج در شیراز و کازرون نشان می دهد (شکل ۲). این گونه‌ها زیرگروهی به نسبت ناهمگون از زبان‌های ایرانی جنوب غربی را نشان می دهد که خود را با مرزهای همگویی دستوری و واژگانی پربار از گروه لارستانی تا جنوب

⁵ ماهیار نوایی "لهجه شیراز تا قرن نهم هجری؛ ماهیار نوایی "چند غزل از شمس پس ناصر؛ صادقی "غزلی از قطب‌الدین شیرازی؛ صادقی "ابیات شیرازی سعدی در مثلثات؛ صادقی "گویش قدیم کازرون".

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

شرقی آن^۶ و با گسترش از زبان‌های گرمسیری کرمان^۷ جدا می‌کند. اگرچه با این واقعیت که شیراز پذیرای یهودیان کوچنده بسیاری از سراسر فارس در دوره معاصر بوده، موضوع پیچیده‌تر می‌شود. بنابر گفته‌های آگاهان به من، بزرگترین جمعیتی که با یهودیان شیراز یکی شده‌اند، از لارستان در جنوب شرقی فارس آمده‌اند. این آمیختگی یهودیان فارس با شیراز می‌تواند سرنخ‌هایی برای روشن کردن برخی از "ناخالصی‌ها" در یهودی-شیرازی به دست بدهد.

شکل ۲. جاهایی از منطقه شیراز-کازرون که زبان‌های استان فارسی بومی رایج‌اند.

⁶ Lecoq, "Les dialectes du sud-ouest de l'Iran."

⁷ Borjani, "Kerman xvi. Languages."

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

دانشمندان چندان توجهی به یهودی-شیرازی نداشته‌اند. و. ایوانف فهرستی از ضمائر شخصی و پایانه‌های فعلی ارائه کرده است.^۸ گئورگ مورگنشتیرنه یادداشت‌های دستوری کوتاهی ارائه کرده اما مهم‌تر از همه، درباره منشأ بنواژ *teš* "شپش" روشنگری کرده^۹ که به نخستین انشعاب واجی در فارس انجامیده (به بند ۲ بنگرید) و اخیراً حسن رضائی باغبیدی آن را موشکافی کرده است.^{۱۰} احسان یارشاطر تنها یک نوشته کوتاه را به چاپ رسانده^{۱۱} که بر پایه آن گرنوت ویندفوهر در بررسی گونه‌شناسی خود از "گوش‌های فارس"، یهودی-شیرازی را نیز به شمار آورده است.^{۱۲}

معرفی که درباره کلیمیان فارس خواندید بخشی است از مقاله علمی پژوهشی به قلم دکتر برجیان. امروزه کمتر از سه هزار نفر کلیمی در شیراز زندگی می‌کنند که کمتر به گوش کلیمیان شیراز تکلم می‌کنند و این گوش در خاستگاهش در تحدید انقراض است.

⁸ Ivanow, "Gabri Dialect," 41-2.

⁹ Morgenstierne, "Stray Notes on Persian Dialects II," 129-32.

¹⁰ رضائی باغبیدی، "شیرازی باستان"، ۳۵-۷.

¹¹ Yarshater, "The Jewish Communities of Persia," 465.

¹² Windfuhr, "Fārs Dialects."

ایرج یگانه

ایرج یگانه (طه وریا) در ۱۳۱۶ خورشیدی (۱۹۳۷ میلادی) در یک خانواده خیراندیش یهودی در شیراز متولد شد. او تحصیلات ابتدائی را در مدرسه ابن سینا و متوسطه را در یک مدرسه امریکائی و دبیرستان نمازی به پایان برد. پس از قبولی در کنکور دانشگاهی، به دانشگاه شیراز راه یافت و در ۱۳۳۹ خورشیدی موفق به اخذ لیسانس در رشته مهندسی کشاورزی گردید. سپس در ادامه تحصیلات عالی، فوق لیسانس خود را در رشته زراعت دریافت نمود و در وزارت کشاورزی به عنوان مسئول ترویج کشاورزی استان فارس مشغول به خدمت شد.

ایرج یگانه در فعالیتهای شغلیش موفق شد طی آموزش کشاورزان استان در راستای برنامه‌های خودکفائی کشور راهبردهای موثری را برای تولید

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

بیشتر محصولات کشاورزی از جمله گندم انجام دهد. موفقیت‌های وی در این امر باعث محبوبیت روزافزون او در بین کشاورزان و باغ‌داران استان فارس شده بود. وی سفرهایی نیز به ایتالیا، رومانی و چندین کشور دیگر اروپائی برای شرکت در کنفرانس‌ها بین‌المللی سازمان کشاورزی جهان فائو (FAO) داشت. به پاس خدماتش در خودکفایی گندم و ارتقا سطح تولیدات کشاورزی و توسعه اقتصادی و اجتماعی در استان‌های فارس و بوشهر بارها مورد تقدیر قرار گرفت.

ایرج یگانه از دهه ۱۳۵۰ خورشیدی علاوه بر آنکه ریاست ترویج آبادانی و کشاورزی کل استان فارس را به عهده داشت که مسئولیتی سنگین بود، در زمینه کاشت گندم و خودکفایی گندم هم با کار بی‌وقفه در جهت اصلاح بذر گندم و ریاست کمیته گندم فعال بود، در کارهای عام‌المنفعه جامعه کلیمیان شیراز شرکت نموده و همواره حضوری فعال و پررنگ داشت. او ضمن عضویت در انجمن کلیمیان شیراز مسئولیت توزیع گوشت و سازماندهی کثروت در جامعه را شخصا رسیدگی و دنبال می‌کرد همچنین بخش بزرگی از نظارت در تعمیرات و بازسازی سالن اجتماعات «شالم» به عهده وی بود از این رو پس از افتتاح و راه‌اندازی این سالن، مدیریت گردهمائی‌ها و برگزاری جشن‌ها و دیگر مناسبت‌ها به وی واگذار گردید. بارها از جانب انجمن کلیمیان شیراز و سازمان دانشجویان یهود شیراز به پاس خدمات اجتماعی‌اش از او قدردانی شد.

ایرج یگانه در ۱۳۴۱ خورشیدی با همسرش "پری" از خانواده "یگانه" پیوند زناشویی بست، حاصل این ازدواج چهار فرزند دختر (مژده، مرجان، نگارین و

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

نازنین) بود. متأسفانه همسرش بعد از چهل و دو سال زندگی مشترک بیمار شد و ایرج یگانه در جهت بهبود وی از هیچ تلاشی فروگذار نکرد اما در ۱۳۸۳ همسرش را از دست داد و برای اینکه بتواند خلاء کمبود همسرش را تحمل کند میزان فعالیت‌های اجتماعی خود را افزایش داد و بیشتر وقت خود را صرف کارهای مردمی نمود. همیاری با انجمن کلیمیان شیراز و سازمان دانشجویان، شرکت در شورای فرهنگی و انجمن خیریه و حضور در شورای کنیسای باغ صفا از جمله فعالیت‌های وی بود.

ایرج یگانه در ۱۳۸۸ خورشیدی، دختر جوانش (نگارین) که در امریکا مشغول به تحصیل بود را از دست داد از همین رو منزل مسکونی خود را (برای گرامی‌داشت روح همسر و دخترش) در اختیار همکیشانانش قرار داد تا به عنوان کنیسا برای انجام فرایض مذهبی در شب‌ها و موعدها از آن استفاده کنند.

ایرج یگانه در راستای فعالیت‌ها فرهنگی در سال ۲۰۰۹ میلادی همکاری خود را با «مرکز پژوهش و مطالعات ایرانیان یهودی» آغاز نمود و سال‌ها با جدیت در پی تکمیل میراث فرهنگی یهودیان شیراز در وبسایت «7dorim»، توانست آثار پرتیزی را از خود به‌جای بگذارد. او چندین مطلب در ارتباط با تاریخ شفاهی یهودیان شیراز، مصاحبه‌های متعدد و ضبط چندین گویش یهودیان شیرازی را ارائه نمود. ایرج یگانه در ۲۰۱۷ پیشنهاد مدیر مسئول تارنمای «7dorim» را برای تالیف فرهنگ لغات یهودیان شیراز پذیرفت و بی‌درنگ اقدام به مطالعه و جمع‌آوری لغات مورد نظر نمود، او با تلاشی پیگیر و باوجود کسالت و بیماری موفق به اتمام و تحویل فرهنگ لغات یهودیان شیراز جهت ویراستاری نهایی شد.

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

شوربختانه سه ماه پس از پایان کار لغات شیراز، در بهار ۲۰۲۰ پس از بازگشت از بخش دیالیز بیمارستان به خانه‌اش در شیراز، در سن ۸۳ سالگی چشم از جهان فرو بست و نتوانست حاصل زحمات چندین ساله خود را منتشر کند.

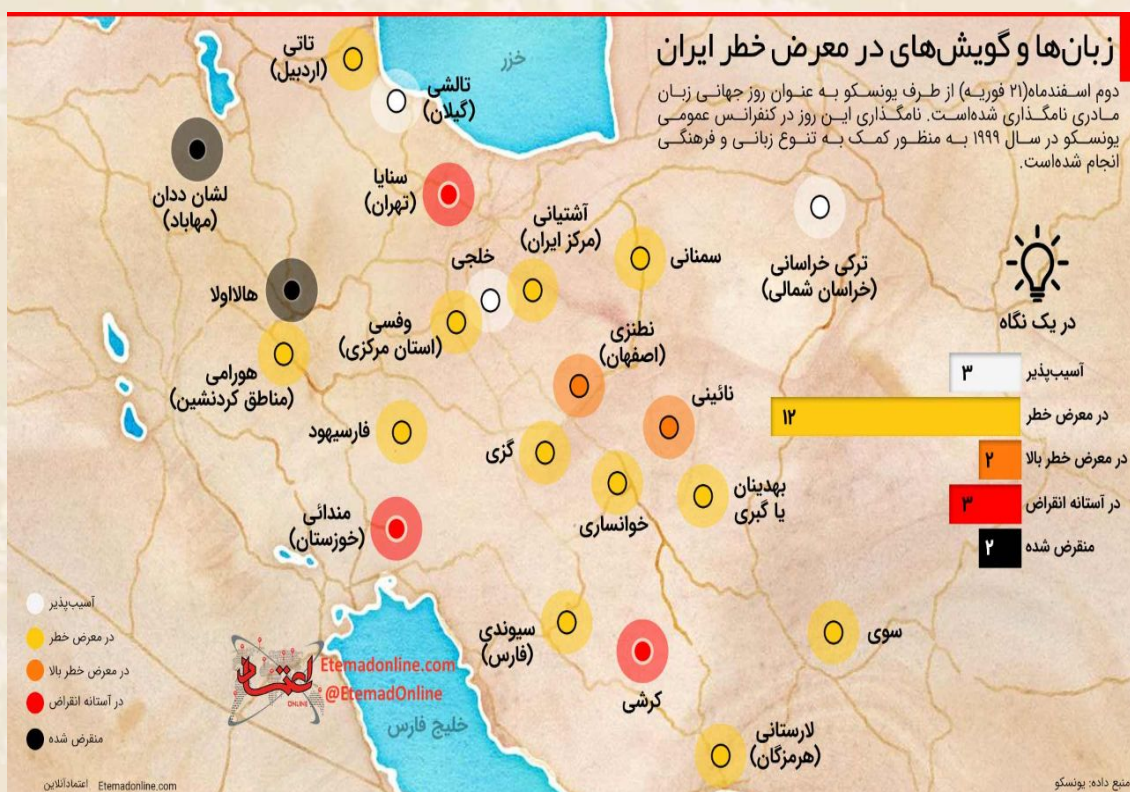
وی در سه سال نهایی عمرش دچار تحلیل کلیه شده بود و برای دیالیز مرتب به بیمارستان مراجعه داشت همچنین در اواخر عمرش با سرطان کلن هم جنگیده بود با این حال همواره روحیه‌ای شاد و مقاوم داشت قریحه طنز و گرمای سخنش وی را مجلس آرای هر بزمی می‌کرد و محبوب القلوب بود.

سخن سردبیر

با توجه به تاریخ زبان فارسی و با در نظر گرفتن آنکه در حال حاضر بیش از یکصد میلیون نفر در جهان به فارسی صحبت میکنند. وجود ریشه‌های زبان‌های فارسی به‌ویژه در زبان محلی کلیمیان می‌تواند نشانگر قدمت باستانی و اقامت یهودیان در ایران باشد. اصولاً گویش یهودیان شیراز همانند گویش یهودیان اصفهان در برگیرنده برخی از واژه‌های «زبان پهلوی» بوده، ضمن آنکه یهودیان شیراز علاوه بر زبان ویژه خود به زبان فارسی نیز تکلم می‌کنند. با بررسی‌های انجام شده مشخص شده، گویش یهودیان ایرانی براساس گویش‌های جنوب غربی ایران یعنی فارس و خوزستان توسعه و تکامل یافته. اگر چه به موازات اقامت یهودیان در مناطق گوناگون ایران، گویش‌های متفاوتی شکل گرفته که نشأت گرفته از زبان‌های باستانی (از جمله زبان پهلوی) و زبان‌های محلی است. نباید از نظر دور داشت گویش یهودیان شیراز همراه با سایر گویش‌های سایر کلیمیان دیگر مناطق ایران در چهار چوب مجموعه زبان‌های لاتورائی (غیر تورائی) مورد توجه قرار گرفته، ضمن آنکه در برخی واژه‌ها و اصطلاحات با گویش کلیمیان اصفهان مشترکاتی را می‌توان یافت. و همانگونه که یهودیان اصفهان در گذشته، زبان فارسی را به خط یا الفبای عبری می‌نوشته‌اند یهودیان شیراز هم مانند سایر جوامع یهودی دیگر شهرها ایران از همین روش «فارسیهود» کم و بیش تا اواخر دوران پهلوی استفاده می‌بردند. امروزه دانشمندان زبان شناس به مجموعه گویش‌ها و نوشتار کلیمیان عنوان «فارسیهود» را داده‌اند و شاید به سبب آنکه نسب شاهین تورا

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

را شیراز حدس زده‌اند خواستگاه گویش فارسیهود را هم در فارس جسته‌اند. در آخرین آمار از زبان‌ها و گویش‌های در خطر انقراض تخمین زده می‌شود بیش از ۵۰ درصد زبان‌های شناخته شده در ایران در آستانه نابودی است، فارسیهود هم یکی از این گویش‌ها بوده نقشه اینفوگرافیک ذیل را اعتماد آنلاین در اسفند ۹۷ منتشر کرده:

مرکز پژوهش و مطالعات ایرانیان یهودی در سلسله فعالیت‌های فرهنگی خود در راستای جمع آوری و تدوین فرهنگ لغات یهودیان ایران مفتخر است که توانسته بعد از ارائه فرهنگ لغات یهودیان اصفهان و همدان، فرهنگ لغات یهودیان شیراز را هم به علاقمندان و محققین فرهنگ لغات کلیمیان ایران تقدیم کند.

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

از سرکار خانم "لئا دانیالی" برای مدیریت در تنظیم و تصحیح، نیز "مردخای امین شموئلیان" برای کارهای فنی این مجموعه که همکاری بی‌دریغشان را نثار نموده‌اند نیز همچنین از همکاری شادروان "ایرج یگانه" که قبول زحمت نموده‌اند و پیشنهاد بنده را برای تهیه فرهنگ لغات یهودیان شیراز را بی‌درنگ پذیرفتند سپاسگزارم، هرچند که در میان ما نیستند تا از حاصل زحمات خودشان لذت ببرند. نیز همچنین از همکاری رحمان دلرحیم که با در اختیار گذاشتن واژه‌هایی که جمع آوری کرده بودند باعث غنی شدن این مجموعه شدند ممنون هستم.

در گردآوری مجموعه لغات شیراز نسب به سایر فرهنگ گویش‌های سایت سون دوریم اهتمام بیشتری شده. پس از تالیف به قلم آقای ایرج یگانه دوستان شیرازی دیگری از جمله آقای امیر رادپور و همسرشان خانم فریده اقبالی، شیرازی ساکن اصفهان همچنین خانم آلما شایان‌راد و مادرشان خانم فرح ساعور ساکن شیراز لغات را بازخواندند و لغاتی را هم افزودند. سپس آقای ابراهیم شفیعی که دکترای فرهنگ و زبان‌های باستان از دانشگاه تهران دارند و در این زمینه صاحب نظرند تمامی گویش‌ها را شنیده و آوا نگاری و ریشه‌شناسی آن را مرقوم فرمودند تا این فرهنگ دو ستون بیش از باقی فرهنگ لغات گویش کلیمیان داشته باشد. امید که کارآمد باشد.

یوسف ستاره شناس .

لس آنجلس پائیز ۲۰۲۰

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
awr	Cloud	Awr	آور	آبر
abrī	Eyebrow	Abry	آبری	ابرو
paste-pastū	Rear room	Pasteh- pastou	پستِه - پستو	اتاقک عقب
sopa	Fire pit	Sopah	سپِه	اجاق گلی
fūrak	fier pan	Foorak	فُورَك	اجاق گلی - منقل گلی کوچک
azūn	azan	Azoon	اذون	اذان
miyarzet	Value	Myarzet	می ارزت	ارزش داره
asp	Hoarse	Asp	آسپ	اسب
yen	Is	Yen	ین	است
ossā	Master	Osa	اُسا	استاد
asexunag	Bone	Asekhonag	اَسخونگ	استخوان کوچک
qasyūn, qey, abāleš-owo	Vomited	ghasioon-Ghay- Abal esh awoo	قسیون-قی - آبال اش آوو	استفراغ
azunānū	Ghosts.Fairy	Azo onano	آز اونانو	اشباح، جن و پری

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
poštak	Hayloft	Poshtak	پُشتک	اطاق انباری طبقه دوم
dowr-o-bar	Around	Dowrobar	دُور و بَر	اطراف
a:yun	Wealthy	Aayoon	اَعیون	اعیان
varam-bād	To boast	Varm bad	وَرَم باد	إفاده
aves	To fall	Avas	اَوَس	افتاد
eltezum	Bail	Eltezoom	التِزوم	التزام
kelenj	Finger	Kelenj	کِلنج	انگشت
kelenjak	Small finger	Kelenjak	کِلنجک	انگشت کوچک
angosir	Ring	Angoosir	اَنگوسیر	انگشتر
angir	Grape	Angir	اَنگیر	انگور
yem	He/she	Yem	یِم	او
veysāden	Stand	Waysaden	وِیسادِن	ایستادن
imūn	Belief	Imoon	ایمون	ایمان
inko	Here	Inko	اینکو	اینجا
aqad-iqed	So much	Aghad-Eghad	اَقَد - اِیَقَد	اینقدر
ow	Water	Ow	اَو	آب
čorm	Water nose	Chorm	چُرم	آب بینی
ow-dār	Juicy	Owdar	اَو دار	آب دار
āb-i-ri	Reputation	Abiry	آبیری	آبرو
vesso	Pregnant	Weso	وِسو	آبستن - حامله
nārdo-pale	Colander	Narde paleh	نارده پله	آبکش برنج

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
owakī	Watery	Owaki	اَوَکی	آبکی
owgišt-o'ak	Stock – broth	Owgišt-owak	او گِشت - اَوَک	آبگوشت
owle	smallpox	Owleh	اَوَله	آبله
ataš	Fire	Atash	آتَش	آتش
ataš-pares	Fire worshipper	Atesh pars	آتَش پَرَس	آتش پرست
ājān	Police	ajan	آجان	آجودان
adane	Friday	Adenah	اَدَنَه	آدینه
ārum, yawāšakī	Quiet	yavashaki_Aroom	آرَوم - یَواشکی	آرام
bazak dazak	Make- up	Bazak dazak	بَزَک دَزَک	آرایش
bond-endāz	Hair plucker	Bond endaz	بُند انداز	آرایشگر زن
salmunī	Barber	Salmoony	سلمونی	آرایشگر مرد
āsun	easy	Asoon	آسون	آسان
āser	Lining	Aser	آسِر	آستر
āsin	Sleeve	Asin	آسین	آستین
osiyo	Mill	osiow	اُسیو	آسیاب
āsak	Hand mill	Asak	آسَک	آسیاب دستی
šole	pottage-Soup	Sholah	شُله	آش
čī-beh, šire-beh	Quince soup	Chi beh- shire beh	چی به - شیرِه به	آش به
čī-torš	Sour soup	Chi torsh	چی ترش	آش ترش
maštakī-čondar	Beet soup	Mashtaki chondar	مَشَتکی چُنَدَر	آش چغندر

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
šole-sowzī	Wegitable soup	Sholah sowzi	شله سُوزی	آش سبزی
palešte	Meat junk	Paleshtah	پَلِشته	آشغال گوشت
daram baram	sloppy	Daram baram	دَرَم بَرَم	آشفته و نا مرتب
bayal	Embrace	Baghal	بَعَل	آغوش
balā, šar(r)	Calamity	Bala – shar	بلا – شَر	آفت
aftow	Sun	Aftow	آفتو	آفتاب
aftowe	finger bowl- finger bowl	Aftoweh	آفتوه	آفتابه
owlī-bālī	Sour cherry	Olibaly	اولی بالی	آلبالو
ama	Came	Ama	آمه	آمد
andem	I am coming	Andem	آندِم	آمدم
āmen	Amen	Aamen	آمن	آمین
ono	That	Ono	اونو	آن
onko'a	There	Onako	اُونکُو	آنجا
yawāšakī, ombār	Slowly	Yawashaki- Ombar	یَواشکی - اَمبار	آهسته
emawo	I am bringing	Emawoo	اِم آوو	آوردم
juyan	Stone mortar	Jooghan	جوغَن	هاون سنگی
awexten	Hanging	Owekhten	اَوختِن	آویزان
buwā	Father	Bowa	بُوا	بابا - ابوی - پدر
ham-rīš	Brother in low	Hamrish	هم ریش	باجناق

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
boxorak	mountain almond	bokhorak	بُخُورَك	بادام کوهی
majak	sweet almond	Majak	مَجَك	بادام شیرین (بادام کوهی تلخ که شیرین می کنند)
badengū	Eggplant	Badengoo	بَدِنِگو	بادنجان
baro	Rain	Baroo	بَرُو	باران
wāz	Open	Waz	واز	باز
bāyī	Arm	Baiy	بایی	بازو
bet, bī	Be	Bet - Bee	بِت _ بی	باشد
bāyad	Shold be	Bayad	بایَد	بایستی
abo	Cloused	Aboo	آبو	ببند
ixāft	Go sleep	eikhaft	ای خافت	بخواب
boxū	inhaling	bokho	بوخو	بخور
bad-nūm	Disgraceb	Bad noom	بد نوم	بدنام
kākā	Brother	،Kaka	کاکا _	برادر / داداش
asiy	For	Asi	آسی	برای
powī	Stand up	Powi	پوی	برخواست
ešbū	Wining	Eshboo	اِش بو	بُرد
berd-e-šī	brother in law	Berdeshi	بِرَدشِی	برادر شوهر
ešdāš	To take	Eshdash	اشداهش	برداشت - دارد
ašwās	picked up	eshvasa	اشواس	برداشت
balg	Leaf	Balg	بَلِگ	برگ
wāgerd	Come back	vagerd	واگرد	برگرد

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
bušū	Go	Booshoo	بو شو	برو
bešīm	let's go	Beshim	بشیم	برویم
gonde	Big	Gondeh	گنده	بزرگ
gango	Staping	Gango	گنگو	بست چینی
(منظور ظروف تعمیر شده با استفاده از تکنیک بند انداختن است)				
beteft	burned	beteft	بتفت	بسوخت
dowrī	Palate metallic	Dovri	دوری	بشقاب مسی - ماهیتابه کوچک
pelengak	Fillip	Pelengak	پلنگک	تلنگر و بشکن
inī	let	Inee	اینی	بگذار
bogoyt	Tell	Bogoit	بگویت	بگو
po'a	Stand up	Powa	پوا	بلند شو (از جا برخیز)
bowne	Excuse	Bowneh	بونه	بهانه
bī	Was	Bee	بی	بود
bī inko	Come here	Bi inko	بی اینگو	بیا اینجا

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
teke-late, late ko:ne	Worn out cloth	Teke lateh-Lateh kohne	تکه کته-لته کهنه	پارچه مندرس
ājān, naše- mādār	Police	Ajan- nashe madar	آجان- نشه مادر	پاسبان - پلیس - ژاندارم
pālūn	Back saddle	Pallon	پالون	پالان
zī, ezīn	Down	Zee-azin	زی- ازین	پائین
bepaz, poxten	To cook	Bepaz- pokhten	بپز- پُختن	پختن
bo-xāje	grandfather	bokhojeh	بُخاجه	پدر پدر بزرگ، جد
buwāy-zene	Whiff's father	Boovay zenah	بوا ی زنه	پدر زن
buwāy-šī	Father-in-law	Bovay shee	بوا ی شی	پدر شوهر
buwā morda, yatīm	Orphan	Bova mordeh- yateam	بوا مُرده- یتیم	یتیم
bābāyī, bowā bozorg	Grandpa	Babaie-Boova bozorg	بابائی- بوا بزرگ	پدر بزرگ

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
pīrsīk	swallow	Pirsik	پیرسیک	پرستو
jeqīdan	Jumping	Jeghidan	جقیدن	پریدن
perzīna	Day before	Perzinah	پر زینه	پریروز
parawandīšna	Night before	Parwan dishna	پر وندیشن	پریشب
pas-sabā	Day after tomorrow	Pas saba	پس صبا	پس فردا
pos, gelekak	Boy	Gele kak-Pose	پس - گله کک	پسر
gelak, gelekak	Young boy	Gelak- gelekak	گلک - گلکک	پسر نوجوان
pos-e-omme	Cousin	Pose omah	پس اومه	پسر عمه
pos-e-āmū	Cousin	Pose amoo	پس آمو	پسرعمو
rūbūn, re:'būn	Roof	Roo boon- raa boon	روبون - رع بون	پشت بام
pošīmūn	Repentant	Poshimoon	پشی مون	پشیمان
pīnīr	Cheese	pinir	پی نیر	پنیر
pahlī	Side	Pahly	پهلی	پهلوی
pa:n	Wide	Pan	پن	پهن
pīk	Hollow	Pick	پیک	پوک - خالی
pīl, čūmū, parītā	Money	Pil-choomoo-parita	پیل - چومو - پری تا	پول
pīlak-e-mayī	Fish scale	Pilak mahee	پیلک مهی	پولک ماهی
jostan, em peydā	To find	Jostan- Em peyda	جستن - ام پیدا	پیدا کردن
jume	Shirt	Jomah	جومه	پیراهن
pīšīn	Befor noon	Pishin	پیشین	پیش از ظهر
pīšūnī	Forehead	Pishoony	پیشونی	پیشانی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
peymāna	Measure	Paymoonah	پی مونه	پیمانہ

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
tā-hālī	Till now	Ta hali	تا حالی	تا حال
tow	Swing and twist	Tow	تُو	تاب
bolowe, ketre	Spider's web	Bolowah-ketere	بُلوه - کِتره	تار عنکبوت - کارتونک
tow	Fever	Tow	تُو	تب
toxmak-e-xiyār	Malone seed	Tokhmake khia	تُخْمَکِ خیار	تخم خربزه
rešk	Lice eggs	Reshk	رِشک	تخم شپش
xāg	Egg	Khag	خاگ	تخم مرغ
toxmak-e-hendune	Watermelon seed	Tokhmake hendooneh	تُخْمَکِ هِنْدونِه	تخم هندوانه
gandenā	A kind of leek	Gandena	گَندِنَا	تره
tīryāk	Opium	Tiryak	تیریاک	تریاک
tilit, tiltak	Soak – sop – dunk	Tiltak_Tilit	تیلِت - تیلِتَک	تریت
nālīn, nālī	Mattress	Nalin - Nali	نالین - نالی	تشک
takūn	Shake	takoon	تکون	تکان
bād-o-gahwā, waram-bād	Show off	Bad o gahwa-waram bad	باد و گهوا - وَرَم باد	تکبر

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
tīrše	Piece of cloth	Tirshah	تیرشه	تکه پاره پارچه
texarg	Hail	Tekharg	تخرگ	تگرگ
ta:le	Bitter	Tale	تل	تلخ
tilifun	Telephone	Tilifoon	تی لی فون	تلفن
peleng	click	Peleng	پلنگ	تلنگر
emāle	Enema	Emaleh	اماله	تنقیه
exesxesā	Shortness of breath	Ekhskhesa	اخسکسا	تنگی نفس - خفقان
bakarūn	Tahdig	bakaron	بکرون	ته دیگ
tūppe	ball	topah	توپه	توپ
tīt	Berry	Tit	تیت	توت
tīt farangī	Strawberry	Tit farangy	تیت فرنگی	توت فرنگی
tīt-e-syā	Black berry	Tit siah	تیت سیاه	توت قرمز (شاه توت)
torā	Old testament	Tora	تورا	تورات
šepelāqī	Slap in the face	Sheplaghy	شپلاقی	توگوشی - سیلی
tilessag	Small dog	Tileh sag	تیله سگ	توله سگ
tīn-e-hamum	A stove that heated the bath water	Tin hamoom	تین حموم	تون حمام

ج

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
māddegī	Button hole	Madagee	مَدَکِی (مادگی)	جا دکمه
ja:'de	Road	Jaadeh	جَعَدِه	جاده
sehr-o-jādī	Magic	Sehr o jadi	سِحْر و جادی	جادو
jārf	broom	Jaref	جارف	جارو
jumag, jūm	Cap	Joomak- jom	جو مَک - جوم	جام
jūn, jū	spirit	Joon-joo	جُو - جون	جان
pel pel kerdan (dass-o-pā zadan)	Agony of death	Pel pel kardan	پِل پِل کَرْدَن (دست و پا زدن)	جان کندن
jūnewar, haywūn	Animal	Joonevar-Haywoon	جُونَوَر - حیون	جانور
sewā	Separate	Sewa	سِوَا	جدا
xore	Leprosy	Khoreh	خوره	جذام
jeγīdan	Jump	Jeghidan	جَقِیدَن	جستن
jigar	Liver	Jigar	جِیگَر	جگر
azunā	Ghost	Azoona	از اونا	جن
bejeγ	Jump	bejegh	بِجِق	جهش کن - پیر
jāzī	Dowry	Jazi	جازی	جهیزیه

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
jawūn	Young	Javoon	جوون	جوان
qopak	offshoot-Bud	Ghopak	قُپک	جوانه درخت
jija	Chicken	Jijah	جی جَه	جوجه
jorow	stock	Jorow	جُورو	جوراب
jīš	Boil- Acne	Jish	جیش	جوش
čīr	Wailing	Cheer	چیر	جیغ و زاری
čišow, sarāndāz	veil	Chishow- sarandaz	چیشو- سرانداز	چادر نماز
čaqe	Knife	chagheh	چَقَه	چاقو
zanaq, xašak	Chin	Zanagh-khashak	زنق - خَشَك	چانه
čūne	Haggle	Chooneh	چونه	چانه زدن
ča	shaft - Well	Chah	چَه	چاه
češ	eye	Chesh	چِش	چشم
čondar	Beet	Chondar	چُنْدَر	چغندر
čan	How much	Chan	چَن	چند
čoγ	Wood	Chogh	چُغ	چوب
ālī	Now	Aaly	آلی	حالا
čemlī/šemlī	light bulb	Chemly-shemly	چملی / شملی	شیشه لامپا

(حباب چراغ های نفت سوز)

ح

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
zan-zāde, tox̄m-e- harūm	bastard	Zan zade- Tokhme haroom	زن زاده - تخم خروم	حرام زاده
hasīd	Jealous	Hasid	حسید	حسود
hamum	Bath room	Hamoom	حموم	حمام
henā	henna	Hena	حنا	حنا
qadīfe	Bath towel	gadifeh	قدیفه	حوله حمام

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

خ

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
āxām	Rabbi	A akham	آخام	خاخام
adar	Out	Adar	آدر	خارج
xākešter	Ash	Khakeshtar	خاکِشتر	خاکستر
serā	Home	Sera	سِرا	خانه - منزل
boro	Housecleaning	Borouv	بُوروو	خانه تکانی
milā	circumcision	Mila	میلا	ختنه
čūl, orbā, zāye	Spoiled/ Destroyed	Chool - Orba - Zaye	چول - اُربا - ضایع	خراب
xiyār	Melon	Kh iar	خیار	خربزه
kelenjār	Lobster	Kelenjar	کِلِنجار	خرچنگ
āt-o-āšyāl, xord-o-xewil	Bit	Atoashghal- khordo khiuvel	آت و آشغال - خُرد و خِیول	خرد و ریز
xorr-o-pof	Roof Puff- snore	Khoropof	خور و پُف	خرناس
xoros	Cock	Khooroos	خُروس	خروس
kenes	Stingy	Kenes	کِنس	خسیس
hākak, owkak	yawn	Hakak - Uokak	هاکک - اووکک	خمیازه / دهن دره

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
xow	Sleep	Khow	خُو	خواب
xa-šī	sister in law	khashi	خَشی	خواهر شوهر
āyā-jun	Older sister-in-law	Agha joon	آغاجون (خطاب می کردند)	خواهر شوهر بزرگتر
dade	Sister	Dade	دَدع	خواهر / همشیره
xa-zane	sister in law	Khah zane	خَه زَنه	خواهر-زن
xeb	Good	Kheb	خِب	خوب
xeben	It is good	Kheben	خِبِن	خوبه
xom	Myself	Khom	خَم	خودم
xardan	Eating	Khardan	خَرَدَن	خوردن
maqbil	Pretty	Maghbil	مَقبیل	خوشگل
xašī	Happiness	Khashi	خَشی	خوشی
gorāz, xūk	Pig	Goraz – khok	گراز-خوک	خوک
xīn	blood	Khin	خین	خون
xīn-o-rīm	Blood and infection	Khinorim	خین و ریم	خون و چرک
bolang	Cucumber	Bolang	بُلَنگ	خیار سبز

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
domā	groom	Doma	دُما	داماد
dunessan	To know	Doonesan	دونسن	دانستن
deyre	Circle	Dayrah	دیره	دایره
doft	Daughter	Doft	دُفت	دختر
doftakak, doftak	Small girl	Doftakak- Doftak	دُفتکک- دُفتک	دختر بچه
koloskak	seclude	koolooskak	کُلوُسکک	کز کردن (در اثر سرما بدن را جمع و جور کردن)
feryādī	Having Pain	Feryadi	فِریادی	درد داشتن
darmun	Remedy	Darmoon	درمون	درمان
dorow	Lie	Dorow	درو	دروغ
dorowgoy	Lier	Dorowgoy	دروگوی	دروغگو
deyrā	Sea	Derya	دریا	دریا
dereda	Ripped	Deredah	درده	دریده
doz, ganow	Thief	Doz- Ganow	دُز- گَنو (عبری)	دزد
das	Hand	Das	دَس	دست
dasse-sangī	Stone mortar handle	daste sangi	دسته سنگی	دسته هاون که سنگی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
dasse-arabī	Wooden mortar handle	daste ghoghi-daste arabi	دسته چوقی - دسته عربی	دسته هاون چوبی به ارتفاع ۷۰ سانتی متر
došmūn	Curse	Doshmoon	دُشمون	دشنام و نفرین
dā:	Pray	Daa	داع	دعا
delem az hāleš ešten	miss her/ him	Delom az halesh eshten	دِلم از حالش اِشتِن	دلم بر اش تنگ شده
delem šer mizzen	Agitation	Delem sher mizzen	دِلم شِر میزن	دلم شور می زنه
domb	Tail	Domb	دُمب	دُم
jolak	Cloth for brewing rice	Jolak	جُلکک	دم کش
donbak	Drum	donbak	دُنبک	تمبک - ضرب
kurak	Abscess	Koorak	کورک	دمل
da:n	Mouth	Dan	دَن	دهان
dīd	Smoke	Did	دید	دود
dīr	Far	Dir	دیر	دور
pera	Spindle	Perah	پِرَه	دو ک نخ ریزی
et dī	Did you see?	Et di	اِت دی	دید
dīkna	Yesterday	Dikna	دیکنه	دیروز
dīšna	Last night	Dishnah	دیشنه	دیشب
pātīl	cauldron	Patil	پاتیل	دیگ دهان گشاد
pātīlak	Small pot	Patilak	پاتیلک	دیگ دهان گشاد کوچک
dega	Else	Degah	دِگه	دیگر

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
dīwā	Crazy	Diva	دیوا	دیوانه

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
sīna-pa:lī	pneumonia	Sinapali	سینه پلی	ذات الریه
šeytā	Slaughter	Sheyta	شیتا (عبری)	ذبح - قربانی کردن

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
pošt-māra, pošt-māzū	Sirloin	Posht mara- Posht mazo	پشت مارَه - پشت مازو	راسته
rūn, werk	thigh	Roon – Werk	رون- وِرک	ران
rondan	To drive	Rondan	روندن	رانندن
ra	road	Rah	رَه	راه
nuzūl, tanzīl	Usury	Nozool- tanzil	نزول- تنزیل	ربا
jom-e-xow, nālīn, joljā, raxt-e-xow	Quilts and bedding	Jom khow Jolja- rakht khow	جُم خُو- نالین- جُلجا- رخت خُو	رختخواب - لحاف
raseden	Ripped	Raseden	رسدن	رسیده
qorreterāq	Thunder	Ghoreh tragh	قُرَه تِراق	رعد و برق
bušu	He went	Booshoo	بوشو	رفت
eštem	I went	Eshtam	اِشْتِم	رفتم
ešten	To go	Eshten	اِشْتِن	رفتن
ešte	gone	eshte	اِشْتِه	رفته
rūdxūne	River	Roodkhooneh	رودخونه	رودخانه
reda	Intestine	Redah	رَدَه	روده

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
bardaste	Colon	Bardastah	بَرْدَسْتَه	روده بزرگ
rez	Day	Rez	رِز	روز
tanīt	Fast	Tanit	تَنیت (عبری)	روزه
lačak	Scarf	Lachak	لَچَک	روسری
rīyan	Oil	Righan	رِیغَن	روغن
arībūn	On the roof	Ari bon	اَری بون	روی پشت بام
fesqelī	Very small	Fesgheli	فِسقَلِی	ریزه و کوچولو
tāše	Lung	Tasheh	تاشه	ریه - شش
rowāsk	rhubarb	Rowask	رُواسک	ریواس

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
kyālak	Hawthorn	Kialak	کیالک	زالزالک
zālī	Leech	Zali	زالی	زالو
zānī	Knee	Zany	زانی	زانو
zāyden	generate-Delivery	Zaidan	زایدن	زائیدن
zabūn	Tongue	Zaboon	زبون	زبان
zardālī, katūnī	Apricot	Zard aly-katoony	زردالی - کتوننی	زردآلو
gīk	wart	Gik	گیک	زگیل
bez	bee	Bez	بز	زنبور
čune, kače, zenāq, xašak	Chin	Choone- kacheh- zenagh- khashak	چونه - کچه - زناق - خشک	چانه - زرخدان
za:r	Poison	Zar	زَر	زهر
zīd	- Quick_Soon	-zid	زید	زود
jaldī, , tondi	- Quick_Soon _Immediate	Jaldy- tondy	جلدی - تند	- سریع - تند - فوری
zer	under- below	Zer	زَر	زیر
zer-zemīnī	Basement	Zer zimini	زَرِ زمینی	زیرزمین (سرداب)

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

zerakī	secret basment	Zeraky	زَرَکی	زیرزمینی پنهانی به هنگام ناامنی
pālūn	Saddle	Paloon	پالون	زین (مربوط به حیوانات)

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
jākat	Jacket	Jakat	جاکت	ژاکت
amniye	Gendarmerie	Amnieh	آمنیه	ژاندارمری

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
sārebun	camel driver	Sareboon	ساربون	ساربان
sa'at	clock	Saat	سَعَت	ساعت
češak	Leishmaniasis	Cheshak	چَشَک	سالک
gīre	Big basket	Gireh	گیره	سبد بزرگ
lowde	Very large basket	Lowdeh	لودِه	سبد خیلی بزرگ
zambīl	Basket	Zambil	زَمبیل	سبد کوچک
sowzī	Vegetable	Sowzy	سُوْزی	سبزی
solfe	Cough	Solfeh	سُلفه	سرفه
čāyeden, čāymun kerdan, sīn- pa:lī	To catch cold	Chayeden- chymon kardan- sine pahli	چاییدن- چایمون کردن- سینه پهلوی	سرما خوردن
sokolī	Dig – jab – poke	Sokoli	سُکلی	سیخونک (با انگشت ضربه به پهلوی کسی زدن)
pišinī	destiny	Pishiny	پیشینی	سرنوشت
dalw, delak	Leather bucket	Dalv/ delak	دلو / دِلَک	سطل چرمی
kowre	Broken pottery	Cowreh	کُوره	سفال شکسته

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
sefidow	Sefidub – rousho	Sefidow	سفید او	سفید آب – روشو
šālom alexem	Salute – greeting	Shalom alekhem	شالوم اَلخَم	سلام علیکم
lexayim	Cheer you	Lekhaeem	لِخَیْم	سلامتی نوشیدن
salmunī, sareš az ī šow kerde	Barber	Salmoony- saresh az eine shou kerde	سلمونی – سرش از این شو کرده	سلمانی
somb	Hoof	Somb	سُمب	سُم
sandun	anvil	Sandon	سندون	سندان
sangak-e pā mālī	Pumice	Sangak Pamali	سَنگک پا مالی	سنگ پای حموم
sangdun	Gizzard	Sangdoon	سنگدون	سنگدان
owak, owgišt	Soup	Owak-owgisht	اُوک – اُوگِشت	سوپ
šāfutak	Whistle	Shaftok	شافتوک	سوت
toft	Burn	toft	تُفت	سوختن
silāx	Hole	Silakh	سیلاخ	سوراخ
sizan	Needle	Sizan	سیزَن	سوزن
xodikak	tazi	tazi	تازی	سوسک
xudīkak	Beetle	Khoodikak	خودیکک	سوسک
(سوسک سیاه درشت معروف به متکای زیر سر مار(بالشت مار))				
sībak	Apple	Sibak	سیبک	سیب
sībak zer zeminī	potato	Sibak Zer Zemini	سیبک زر زمینی	سیب زمینی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
sīxak	skewer	Sikhak	سیخک	سیخ کبابی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ش

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
bārišan	Almond tree branch	Barishin	باریشین	شاخه درخت بادام کوهی
čow	Gossip	Chow	چُو	شایعه
šow	Night	Show	شُو	شب
teš	Louse	Tesh	تِش	شپش
yān	Wine	Yan	یان (عبری)	شراب
toxs	Evil - Restive	Tokhs	تُخس	شرور
tura	Jackal	Toorah	توره	شغال
kom	Abdominal	Kom	کُم	شکم
kom-o-reda	Rumen and abomasum	Com o redeh	کُم و رِدَه	شکمه و شیردون
šolom	Turnip	Sholom	شُلُم	شلغم
tonbun	Trousers	Tonboon	تُنبون	شلوار
šemā	You	Shema	شِما	شُما
sejelt	Birth certificate - I.D.	Sejelt	سِجِلت	شناسنامه
šabbāt	Saturday	Shabat	شبات	شنبه
alow	Flame_Blaze	Alow	ألو	شعله - گُر
nazmiye	Police office	Nazmieh	نظمیه	شهربانی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
baladiye	Municipality	Baladieh	بلدیه	شهرداری
mera	Husband	Merah	مره	شوهر
jun junak, jun kanden, neqāmā	Naughtiness	Joon joonak-joon kandan- neghama	جون جونک - جون کندن - نقاما	شیطنت کردن

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

س

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
sabī	Soap	Saby	صَبی	صابون
sā:b	Owner	Sab	صاب	صاحب
toroš pala	Colander	Torosh palah	تُرُش پَله (تراوش پیاله)	صافی برنج
sohb, sob	Morning	sob.Sohb	صُحَب - صُب	صبح - بامداد
sob-e zīd	Early morning	Sobe zid	صُب زید	صبح زود
beyerom	Splashing water loudly	beghorom	بِه غَرْم	صدای آب (شُر شُر) (بلند)
sadāqā	Charity	Sedagha	صداقا (عبری - فارسی)	صدقه
zardow	Bile	Zard ow	زَرْد اُو	صفرا
mejrīn	Box	Mejrin	مِجَرین	صندوق کوچک (جعبه)
sirat	Face	Sirat	صیرت	صورت

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
bālak	Shelf	Balak	بالک	طاقچه
raf, bāl	Wall shelf	Raf- bal	رف - بال	طاقچه بالا
dogdor, hakīm-bāšī	Physician	Dogdor- hakimbashi	دُگدُر - حکیم باشی	طیب - دکتر
espolak	Spleen	Espolak	اسپلک	طحال
tanāf	Cord	Tanaf	طناف	طناب
xīgak	Water tank leather bag	Khigak	خیگک	خیک - مشک
(آوند چرمین که در آن آب حمل می کنند. مشک)				
pišīn	noon	Pishin	پیشین	ظهر

ع ع

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
tefilā	Pray	Tefila	تفیلا (عبری)	عبادت - نماز
šexār	Vodka	Shekhar	شِخار (عبری)	عرق (ودکا)
arīs	Bride	Aris	عریس	عروس
labutak	doll	laabootak	لَبوتک	عروسک
arīsī	Wedding	Arisy	عَرِیسی	عروسی
pasīn	Afternoon	Pasin	پَسین	عصر
waše	Sneeze	Washeh	وَشَه	عطسه
bāše	Eagle	Basheh	باشِه	عقاب
omma	Aunt	Oma	عُمَه	عمه
āmu	Uncle	Amoo	عامو	عمو
go	Stool	Go	گَه	عَن
xāye-gezak	Spider	Khaye gezak	خایه گِزک	عنکبوت
mo'ed, med	Feast	Moed - med	مُوعد - مِد	عید
mo'ed-e- pessa	Pas over	Moed pesa	مُوعدِ پَسح	عید پَسح (عید فطیر)
mo'ed-e- sekkā, med- e-sekkā	Fruit feast	Moed seka	مُوعدِ سکا (عید) کوشک بندان - مد سکا	عید سوکا

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
tefilā	Pray	Tefila	تفیلا (عبری)	عبادت - نماز
čapow	Plunder	Chapow	چپو	غارت
došbolak	Tumor-	Doshbolak	دُشْبَلِک	غده
došbol	Lymph nodes	Doshbol	دُشْبَل	غده لنفاوی
pasīn	Sunset	Pasin	پَسین	غروب
gahwā	Proud	Gahwa	گهوا (عبری)	غرور (نخوت)
čakurak	Cartilage	Chakoorak	چکورک	غضروف
guyīm	Non Jewish	Guoyim	گوییم	غیر یهودی - مسلمان

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ف

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
bād-e-faq	Hernia	Bade fagh	بادِ فَق	فتق
foš, bī-numī	swearing	Fosh-binomi	فُش - بی نومی	فحش
pa:n, gošād, ferāx	Wide	Pan-goshad-ferakh	پَن - گَشاد - فراخ	فراخ
az yādeš ešten	Forget	Az yadesh eshten	از یادش اشتن	فراموشی
tāq	Single	Tagh	تاق	فرد
sabā	Tomorrow	Saba	صَبَا	فردا
rownaš kerdn	To sent	Rownash kerdn	رُونَش کردن	فرستادن
malāx	Angel	Malakh	مَلَاخ (عبری)	فرشته
ešreten	To sell	Eshereten	إِشْرِتِن	فروختن
feryād	Scream	Feyrad	فِرِیاد	فریاد
čopole	Compressed	Chopoleh	چُوپِلِه	فشرده و له شده
kače, ārwāre, xašak	Jaw	Kacheh- arvare	کَچِه - آرواره - خَشَاک	فک
īl-o-tawār, kas-o-kār	Family	Ill o tawar - kas o kar	ایل و تَوَار - کَس و کار	فامیل

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
čopole-o-gonjole, eflīj, čopole-o-gorove	Paralyze	Chopolh o gonjoleh-Eflīj - Chopolh o gorove	چوپله و گنجوله - افلیج - چوپله و گروه	فلج
pilak	Scale of fish	Pilak	پیلک	فلس ماهی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ق

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
māmāče	Midwife	Mamache	ماماچه	قابله
qāšoqak, qāšoq-kočkak	tea spoon full	Qashoghak- ghashogh kočekak	قاشُقک - قاشق کوچکک	قاشق چایخوری
čerko (čerċ), tāme	Period	Cherkoo- tame	چرکو (چرک) - تامع (عبری)	قاعدہ (پریود)
ketubā, qabale	Marriage- Marriage contract	Ketoba- ghabale	کتوبا (عبری) - قَبَلَه	قباله - عقدنامه
bet-hayīm, birun	Cemetery	bethaim- Biroon	بیت حیم (عبری) بیرون	قبرستان
qowwa	Power	Ghowah	قُوَه	قدرت - قوَت
ye-čukī	A little	Yey chooki	یی چوکی	قدری - کمی
kaporā	Sacrifice	Kapora	کپرا (عبری)	قربانی
boqorune	reel	Boghoroneh	بُقرونَه	قرقره
qolf	Lock	Gholf	قُلَف	قفل
čeyelak	Tickle	Cheghelak	چغَلک	قلقلک
qorbāya	frog	Ghorbaghah	قُرْبَاغَه	قورباغه

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ک

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
tāsak	Copper bowl	Tasak	طاسک (طاس کوچک)	کاسه کوچک مسی
qowaz	paper	Ghowaz	قَوَز	کاغذ
keftar	Pigeons	Keftar	کِفْتَر	کبوتر
tapalak	cutlet	Tapalak	تَپَلَاک	گنبلت
kajəwa	palanquin	Kàjowah	کَجَوَه	کجاوه
kudiyak	Zucchini	Koodiak	کودیک	کدو
kaš-mālī	Rub curd	Kashmali	کشمالی	کشک مالی
kowš	Shoes	Kowsh	کُوش	کفش
kolo	Hat	Kolow	کُلو	کلاه
kīlīl	Key	Kilil	کی لیل	کلید
jīd	Jewish- Jew	Jid	جید	کلیمی / یهودی
gorde	Kidney	Gordah	گَرده	کلیه

فرهنگ لغات یہودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
kamunče	Persian violin	Kamooncha	کَمونچہ	کمانچہ
kemar	back	Kemar	کِمَر	کمر
xalā-ref	well digger	Khalaref	خَلارِف	کناس (چاه کن)
kensera	Diaper	kenserah	کِنسَرَه (کهنہ سرین)	کهنہ بچہ
kiča	Alley	Kichah	کِیچَہ	کوچہ
bi-fekr	Commodity	Befeker	بِی فِکِر	کودن
ker	Blind	Ker	کِر	کور - نابینا
sewed, kiza	Small jug	Sewed/ kiza	سِود - کِی زَ	کوزہ سفالی
qīmak, kale-gonješki	Meatballs	Ghimak - kale ghonjeshki	قِیمَک - کلہ گنجشکی	کوفتہ ریزہ
kesa	Bag	Kesa	کِسَہ	کیسہ

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ک

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
gow	Cow	Gow	گُو	گاو
ānī	Poor	Aany	آنی (عبری)	گدا- فقیر
ešnāden	To put	Eshnaden	اِشنادن	گذاشتن
gert	dust	Gert	گِرت	گرد
sine-riz	Necklaces	Sind riz	سینه ریز	گردن بند
gerde	Walnut	Gerdeh	گِرده	گردو
gošna	Hungry	Goshnah	گُشنه	گرسنه
geyra	Crying	Geirah	گِیره	گریه
ešgo	Speak	Eshgo	اِشگو	گفت
ešgoft	Told	Eshgoft	اِشگفت	گفت
rašt	the rubbish	rasht	رِشت	اشغال
šol	mud	Shole	شُل	گیل
gol-e-gow-zabun	Borage	Gol gow zaboon	گل گوزبون	گل گاوزبان
teyārak	Earthenware bowl	Tegharak	تِغارک	گلدون سفالی
gulī, boqoruna	Throat	Gooly-boghronah	گولی - بقرونه	گلو

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

tīle	Bullets- Glass Ball	golole	تيله	گلوله
gurīk	Skein	Goorik	گوریک	گلوله نخ
gom-wāweden	Lost	Gom wawe den	گم واو دِن	گم شده
āwen	Sin- fault	Aawon	عاون (عبری)	گناه
bijišk	Sparrow	Bijishk	بی جیشک	گنجشک
gowxora, ga'ora	Cradle	Gokhorah- ghah vora	گُخوره - گه وُرَ	گهواره
gisāla	Calf	Gisalah	گیساله	گوساله
gišt	Meet	gisht	گیشت	گوشت
gišwāre	Earrings	Gishware	گیشواره	گوشواره
gīj-o-payer	Confused- Dizzy	Gich o pagher	گیج و پَغر	گیج
na'likī, malīkī	A kind of shoe	Naliky- maliki	نعلیکی - ملیکی	گیوه

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ل

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
low	Lip	Low	لُو	لب
rox-e-bun	Lip roof	Rokh boon	رُخ بون	لب بام
qop	Cheek	Ghop	قَپ (گونه صورت)	لُپ - گونه
patī	Bare	Paty	پَتی	لخت
naqam	epithet	Naghm	نَقَم	لقب
lībiyā	Beans	Libia	لی بیا	لویا
nonor	Spoiled	nonor	نُونُر	لوس
ma'danī	chino-Sweet lemon	Madany	مَدَنی	لیمو شیرین
nimelak	Lemon	Nimelak	نِیْمَلِک	لیموترش

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
mawe	Mother	Mavah	مَوَه	مادر
moy-zene	Wife`s mothers	Maway zenah	مَوِی زِنَه	مادر زن
bībī, naneyī	Grand mother	Bibi-nanaey	بی بی - نَه نِه ای	مادر بزرگ
moy-šī	Husband`s mother	Maway shee	مَوِی شی	مادر شوهر
kalpok	Lizard	GolPok	کَل پُک	مارمولک
mašak	Mung bean	mashak	مَشَک	ماش
nemā	Moon	Nema	نِما	ماه
mayī	Fish	Mae	مَئی	ماهی
mayītowe	Frying pan	Maitowah	مِی تَوَه	ماهیتابه
sorer	Fanatic	Sorer	سُورر	متعصب
balešt	Pillow	balesht	بَلِشَت	مُتگّا
pokīd	exploded	Poked	پُکید	متلاشی - پاره شدن - ترکید
bi-zene	Single	Bee zenah	بی زِنَه	مجرد
qāem	Hidden	Gham	قَائِم	مخفی

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
madrase	School	Madrasah	مَدْرَسَه	مدرسه
massab	Religion	Masab	مَصَب	مذهب
motewazā, xalā, mawwāl	Rest room	Motevaza- khala - maval	مُتَوَاضَا - خَلَا - موال	مستراح
kārkon	Purgative	Kar kon	کارکن	مسهل
siyā	Black	Sia	سیا	مشکی
qowāl	Player	Ghowall	قُوَال (نوازنده)	مُطرب
ma:līm	Obvious	Malim	مَعْلِم	معلوم
mašak	brain	mashak	مَشَك	مغز
mašak-gorde	Brain and debris	Mashak gorde	مَشَك گُردِه	مغز و قلوِه
bet-a'oret	Grave	Beta avoret	بِت اَوْرِت	مقبره
kotow	Old school	Kotow	کُتُو	مکتب خانه قدیمی
magaz	Flies	Magaz	مَگَز	مگس
malaxo- māwat	Angel of death	Malakh a mavet	مَلَخ مَآوَت	ملک الموت - عزرائیل
mow	I	Mo	مُو	من
me:mun	Guest	Mehmoon	مِهْمُون	مهمان
mī	Hair	Mi	می	مو
tep-tepak	Motor Cycle	tep tepak	تِپ تِپَک	موتور سیکلت
miriča	Ant	Mirichah	میرِیچِه	مورچه
mošk	Mouse	Moshk	مُشَک	موش
mošak-marde	The oppressed	Moshke mardah	مُشَک مَرْدِه	موش مرده

(کنایه از مظلوم نمایی)

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
dārāš	Preach	Darash	داراش (عبری)	موعظه
mīm, mī-gerd	Wax	Mim-migerd	میم - می گرد	موم
eš-migo	Said	Esh mee go	إش می گو	می گفت
eš-mitones	He\she can	esh mitones	إش می توئی	می تواند
eš-mes	Wanted	Esh mes	إش میس	می خواست
emes	I want	Emes	امیس	می خواستم
	the lase day of moed	es ragh med	اس رق مد	موعد (روز آخر)
	teble	meiz	میز	میز

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

ن

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
noxom	Nail	Nokhom	نُخْم	ناخن
naraseda	Unripe	Narasedah	نَرَسِدَه	نارس
nākum	Unsuccessful	Nakoom	ناکوم	ناکام
massā	Matzo	Massa	مصا	نان فطیر
numbā	Baker	Noomba	نومبا	نانوا
nowdun	Gutters	Nowdoon	نودون	ناودان
nāwī	Prophet	Nawy	ناوی	نبی - پیامبر
xum	Not cooked	Khoom	خوم	نیخته
lāme, čerku	Unclean	Tameh- cherco	تامه (عبری) - چِرکُو	نجس
baxor	First born	Bakhor	بَخُور (عبری)	نخست زاد
sedak	Ladder	Sedak	سِدَاک	نردبان
ase-šalom	No way	Aseh shalom	آسه شالوم (عبری)	نعدو بالالله
arwīt	Night prayer	Arvit	عَرَویت (عبری)	نماز شب

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
ša:rīt	Morning prayer	Shahrait	شَحْریت (عبری)	نماز صبح
menā	Evening prayer	Mena	مِنا (عبری)	نماز عصر
eš nemišā	He\she can not	Esh nemisha	اِش نمی شا	نمی تواند
na:nī	Cradle	Naani	نَعْنی	نَنو (گهواره پارچه ای)
jey	Creek	jegh	جِغ	نهر آب
nowba	Turn	Nowbah	نوبه	نوبت
nowa	Noah	Novah	نَوَاح	نوح
ne:rīs	New bride	Neh aris	نِه عَریس	نوعروس
nīn	Is not	Nin	نین	نیست
penjīr	Pinch	penjir	پنجیر	نیشگون
xāg-o-ruyan	fried egg	Khag o ran	خاگ و روغن (تخم مرغ و روغن)	نیمرو

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
owang	Mortar	Owang	اوتنگ	هاون فلزی
ālāyī	Delusions- Hallucination	Alaee	آلایی	هذیان
ergež	Never	Hergez	هرگز	هرگز
hulī	Peach	Hooly	هولی	هلو
hendunan	Watermelon	Hendoonan	هندونه	هندوانه
tayāre, bālon	Airplane	Tayara- ballon	طیاره- بالون	هوایما
heš	Intelligence- Conscious	Hesh	هش	هوش

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

و

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
wāweylā	Oh god	Waveila	واویلا	وا خدایا
darī	Hair remover	Dary	دَری	واجبی (داروی اصلاح)
yen	He /she is here	Yen	یِن	وجود دارد، هست
genjefe	Playing cart	Ganjefan-waragh	گَنجَفَه	ورق بازی
mine-serā, beyne-serā	Court	Mine sera - beine sara	مینی سرا - بین سرا (میان خانه)	وسط و صحن حیات
gā-gemunī	Soon	Gah gemooni	گاه گمونی	وقت زود
malīl	Tepid	Malil	مَلیل (نیم گرم)	ولرم
virune	Ruined	Viroonah	ویرونه	ویران

ی

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی	فارسی
yaxe	Collar	Yakhah	یخه	یقه
ya-pa:lī, ye- weī	One side	Yahpahly- yevari	یه پهلوی - یی ور	یک پهلو
felquz	A kind of childish game	felghoz	فلقوض	یک قل دو قل (بازی با سنگ ریزه)

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

اصطلاحات

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی
----------	---------	---------------	-------------

ماده گیاهی پاک کننده ای که به عنوان پودر لباس شویی به کار میرفت

kangar-za:r, čubak, kangar- zar	Detergent plant	Kangar zahr/ chobak	کنگر زهر / چوبک / کنگر زر
---------------------------------------	-----------------	------------------------	------------------------------

نخ به هم پیچیده و در هم

giričī	The yarn balls are tied together	Girichy	گیرچی
--------	-------------------------------------	---------	-------

لباس یا هر چیز دیگری که خیلی گشاد و شل بود

šewer	Loose clothing	Shever	شور
-------	----------------	--------	-----

قطره قطره آب که بوسیله انگشتان به برو صورت کسی که در حال ضعف است چکانند

pešenge	Sprinkle drops	Peshengeh	پشنگه
---------	----------------	-----------	-------

کمدی که اطراف آن توری است برای نگهداری غذاهای اضافی / کمد لباسی

ārmālī, keškak	Cupboards for storing food	Armaly_ keshkak	آرمالی - کیشکک
----------------	-------------------------------	-----------------	----------------

فردی بی بند و بار / کسی که کفش تابتا می پوشد

čapatak	Remiss- careless	chapatak	چپتک
---------	------------------	----------	------

فرهنگ لغات یهودیان شیراز

آواشناسی	English	Pronunciation	تلفظ شیرازی
----------	---------	---------------	-------------

جام کوچکی با آن داروی مایع به نوزادان میدهند

juryātinak	Spoon	gorghatinak	جورغاتینک
------------	-------	-------------	-----------

تطهیر ظروف برای عید پسخ

āqollā	Rinse/ sterilization	Aaghola	آق آلا (عبری)
--------	-------------------------	---------	---------------

ببین و تبرک (چشم قربونی که عبارت بود از یک تکه نمک و یک قطعه طلا که به هم متصل می شد و برای جلوگیری از چشم زدن نوزاد به کار برده می شد)

bīd metrak	Whammy – voodoo	Bid metrak	بید مَترک
------------	--------------------	------------	-----------

کاشر کردن گوشت (پاک کردن گوشت از پی و رگ)

daxyā, ekā	Clean the meat	Dakhia -eka	دَخیا -ایکا
------------	----------------	-------------	-------------

تخم مرغ کامل نشده و پوست آن نرم است.

lampe	Incomplete eggs	Lam peh	لَمپه
-------	-----------------	---------	-------